

Datum

2021-09-01

Vår referens

Aleksandra Nattlund Palmén

Jurist

aleksandra.nattlundpalmen@malmö.se

**Remiss från Länsstyrelsen Skåne om förslag till regionalt åtgärdsprogram för miljömålen 2021-2025
MN-2021-6762**

Sammanfattning

Syftet med det regionala åtgärdsprogrammet för miljömålen 2021–2025 är att öka förutsättningarna att nå nationella och regionala miljömål samt att nå den miljömässiga dimensionen av Agenda 2030 i Skåne. Programmet ska ge vägledning inför åtgärder och utvecklingsinsatser hos aktörer i länet och stimulera till ökad samverkan i det samlade regionala miljöarbetet. Åtgärdsprogrammet innehåller 63 åtgärder fördelade inom fyra prioriterade områden: *Hållbara städer och samhällen*, *Hållbar mark- och vattenanvändning*, *Hållbar livsmedelsförsörjning*, och *Hållbar konsumtion och produktion*. Länsstyrelsen Skåne bedömer dessa områden som särskilt centrala för att möta de regionala utmaningarna inom miljöområdet.

Miljönämnden ställer sig positiv till regional samverkan kring miljömåls- och hållbarhetsarbetet. Miljönämnden anser dock att åtgärdsprogrammet bör ha en mer generell inriktning. Istället för alltför detaljerade åtgärder där kommunen åläggs långtgående ansvar som huvudaktör bör fokus ligga på att identifiera de områden där samverkan behöver ske med länsstyrelsen som huvudaktör och kommunen som medaktör.

Förslag till beslut

1. Miljönämnden svarar på kommunstyrelsens remiss enligt förvaltningens förslag till yttrande.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelsen, daterad 2021-09-01
- Bilaga 1 - Remissversion regionalt åtgärdsprogram miljömålen 2021-2025
- Bilaga 2 - Svarsformulär remiss åtgärdsprogram miljönämnden

Beslutsplanering

Miljönämnden, 2021-09-29

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen

Ärendet

Kommunstyrelsen har översänt remiss från Länsstyrelsen Skåne - *Förslag till regionalt åtgärdsprogram för miljömålen 2021–2025*. Svar önskas senast 2021-09-29. Länsstyrelsen önskar att remissinstanserna använder bifogat svarsformulär i form av ett Excel-dokument för att lämna synpunkter och förslag. Svarsformuläret är strukturerat så att det går att lämna synpunkter på olika avsnitt i åtgärdsprogrammet och mer specifikt på förslagen till åtgärder.

Bakgrund

Förslaget till åtgärdsprogram har tagits fram av Länsstyrelsen Skåne i dialog med aktörer i länet utifrån regionala utmaningar för att nå miljömålen och miljörelaterade globala hållbarhetsmål i Agenda 2030. En del av processen har varit att kartlägga befintliga regionala strategier och program och hur dessa bidrar till arbetet för att nå miljömål i Skåne. Förslag på åtgärder som redovisas i åtgärdsprogrammet beskriver i första hand ytterligare behov av insatser inom prioriterade områden för att förbättra miljötillståndet i länet och som kan ge synergier med en hållbar social, hälsomässig och ekonomisk utveckling. Programmet ska ge vägledning och stöd för prioritering av åtgärder och utvecklingsinsatser hos aktörer i länet och stimulera till ökad samverkan i det samlade regionala miljöarbetet under programperioden 2021–2025.

Åtgärdsprogrammet lyfter fram 63 åtgärder som kan genomföras av aktörer som är verksamma i Skåne. Åtgärderna redovisas inom fyra prioriterade områden, *Hållbara städer och sambällen*, *Hållbar mark- och vattenanvändning*, *Hållbar livsmedelsförsörjning*, och *Hållbar konsumtion och produktion*, vilka bedöms som centrala för att möta de regionala utmaningarna inom miljöområdet. Vidare redovisas regionala strategier och program som är viktiga för det regionala miljöarbetet.

Viktiga förutsättningar för ett framgångsrikt regionalt miljöarbete är ökad tvärssektoriell samverkan och ett brett hållbarhetsperspektiv tillsammans med ett fortsatt stort engagemang hos många aktörer i länet. Flera av åtgärderna i åtgärdsprogrammet kan genomföras genom prioriteringar inom befintlig verksamhet, medan andra kräver extra finansiering. Genomförandet av åtgärdsprogrammet kommer att följas upp med stöd av *Åtgärdswebben*, som är ett offentligt webbverktyg för uppföljning och redovisning av regionala åtgärdsprogram för miljömålen.

Detta åtgärdsprogram ersätter det tidigare regionala åtgärdsprogrammet för miljö kvalitetsmålen, *Skånska åtgärder för miljömålen 2016-2020*.

Förvaltningens förslag till yttrande

Miljönämndens övergripande synpunkter

Miljönämnden vill framföra följande generella synpunkter utöver de kommentarer som återges i den tillhörande Excel-filen för de specifika åtgärdsförslagen.

Miljönämnden ställer sig positiv till ett regionalt program med fokus på samverkan kring de utmaningar som finns inom miljö – och klimatområdet. Miljönämnden anser dock att åtgärdsprogrammet bör ha en mer generell inriktning. Istället för alltför detaljerade åtgärder där kommunen åläggs långtgående ansvar som huvudaktör bör fokus ligga på att identifiera de områden där samverkan behöver ske med länsstyrelsen som huvudaktör och kommunen som medaktör. Åtgärdsprogrammets utformning ligger på en mycket detaljerad nivå med många

specifika åtgärder vilka enligt miljönämndens bedömning i många avseenden är detsamma som de åtgärder som omfattas av andra styrdokument i staden.

Malmö stad har höga ambitioner när det gäller miljö- och klimatarbetet och en hel del av de åtgärdsförslag som framgår av programmet är redan ett pågående arbete i staden.

Åtgärdsprogrammet avser att vara av vägledande karaktär, men innehåller 63 åtgärdsförslag som är detaljspecifika med utpekade aktörer för varje enskilt åtgärdsförslag. Detta indikerar att åtgärdsprogrammet är av bindande karaktär. Miljönämnden vill lyfta att allt miljöarbete i staden bedrivs utifrån *Miljöprogram för Malmö stad 2021–2030*. Miljönämnden ställer sig därför frågande till om det finns ett behov av ett separat åtgärdsprogram utöver den inrapportering som länsstyrelsen redan begärt som uppföljning av miljömålsarbetet. Utifrån länsstyrelsens vägledande uppdrag samt den kommunala självstyrelsen ser miljönämnden ett behov av ett förtydligande kring förväntningarna på kommunerna i detta avseende.

Miljönämnden vill i sammanhanget också framhäva att en del av åtgärderna i det aktuella förslaget till åtgärdsprogrammet har tydliga beröringspunkter med den nationella *Strategin för miljöbalktillsynen 2022-2024*. Strategin innehåller sju så kallade tillsynsområden och en av dessa är *Tillsyn förenade områden* där fokus ligger på åtgärder vid tillsyn av förenade områden riskklass 1 och 2 samt anmälan om avhjälpandeåtgärder. I motsats till det regionala åtgärdsprogrammet för miljömålen är strategin för miljöbalktillsynen direkt bindande enligt 1 kap. 8 § miljötillsynsförordningen.

Miljöförvaltningen arbetar också med flertalet av åtgärdsprogrammets punkter utifrån de skyldigheter som framkommer av gällande regelverk inom områden som till exempel *Bostadstillsyn för hälsosamma boendemiljöer*, *Undersökningar och effektivare åtgärder inom förenade områden*, samt *Arbetsförebyggande genom tillsyn och prövning*.

Som framgår ovan arbetar miljönämnden redan i dag med flertalet av de åtgärder som lyfts i åtgärdsprogrammet. Det finns dock vissa områden där arbetet bör intensifieras och där staden behöver vägledning. I dessa delar kan åtgärdsprogrammet och de föreslagna åtgärderna utgöra ett stöd för det miljöarbete som bedrivs inom staden för att öka förutsättningarna att nå både de regionala och de nationella miljömålen samt bidra till genomförandet av miljödimensionen av Agenda 2030 i Skåne.

Miljönämnden ser positivt på att Agenda 2030 och de globala hållbarhetsmålen är väl implementerade i åtgärdsprogrammet. Det bidrar till att tydliggöra det lokala, regionala, nationella samt internationella miljöarbetet som pågår och att alla aktörer har ett ansvar och behöver bidra. Det vore önskvärt att länsstyrelsen ser över namnen på de globala hållbarhetsmålen så att de överensstämmer med den officiella svenska översättningen och följer andra styrande dokument.

Miljönämnden ställer sig positiv till att åtgärdsprogrammet lyfter vikten vad gäller tvärssektoriell samverkan och dess förutsättning för hållbar utveckling. Vidare behöver varje aktör ta hänsyn till alla tre dimensionerna av hållbar utveckling. Med tanke på avsnittets vikt föreslås dock att avsnittet flyttas upp till början av programmet.

Särskilda synpunkter

Till remissen har Länsstyrelsen Skåne bilagt en Excelfil. Miljönämnden har förutom kommentarerna ovan lämnat mer detaljerade synpunkter i den medföljande Excel-filen kring

ytterligare åtgärder som på något sätt berör miljönämndens verksamhetsområde. Miljönämnden vill dock särskilt lyfta fram nedan utvalda åtgärder som bedöms viktiga i sammanhanget.

Bostadstillsyn för hälsosamma boendemiljöer HS8

Länsstyrelsens förslag

Enligt åtgärdsplanen ska den förebyggande tillsynen för mer hälsosamma boendemiljöer prioriteras, framförallt i socioekonomiskt svagare områden. Som ett underlag för prioritering av tillsynsinsatser genomförs analyser av större byggnadsbestånd i kommunen för att lokalisera bostadsområden med ökad risk för undermåliga inomhusmiljöer. Insatserna kan dels handla om informationsåtgärder som förbättrar boendes kunskaper om såväl boendemiljö som gällande regelverk, dels om att hitta enkla sätt för de drabbade boende att genomföra en anmälan, samt bedriva uppsökande tillsyn för en förbättrad efterlevnad av regler för att uppnå hälsosammare boendemiljöer för alla.

Miljönämndens synpunkter

Miljönämnden vill lyfta fram att *Bostadstillsynsenheten* på miljöförvaltningen redan i dag arbetar aktivt med frågan, i huvudsak genom inventering ”analys av större bostadsområden” och egeninitierad uppsökande och fastighetsövergripande tillsyn av hälsoskyddet i flerfamiljshus. Särskilt fokus ligger på fastigheter som ses som slumförvaltade.

Undersökningar och effektivare åtgärder inom förorenade områden, HM17

Länsstyrelsens förslag

Åtgärdsprogrammet lyfter fram att inom arbetet med förorenade områden, både inom tillsynen och genom statliga bidrag, utförs undersökningar, och vid behov åtgärder, avseende objekt med riskklass 1 och 2. För att stödja kommunernas tillsynsarbete ges riktad vägledning samt utbildning om att undersöka och åtgärda förorenade områden. Inför åtgärder av förorenade områden utreds alternativa åtgärstekniker framför schakt och deponering utan föregående behandling av massor. Avsikten är att stimulera innovativa arbetssätt vilket förväntas leda till ett effektivare saneringsarbete och till mer hållbara efterbehandlingsmetoder.

Miljönämndens synpunkter

Miljönämnden anser att åtgärdsförslaget är mycket viktigt för att stödja och effektivisera det redan pågående arbetet inom förorenade områden. Det är nödvändigt med en tydlig tillsynsvägledning från Naturvårdverket samt länsstyrelsen för att kommunerna ska kunna hantera åtgärden effektivt. I Malmö finns ca 400 objekt med riskklass 1 och 2 där miljönämnden har tillsynsansvar, det vill säga lika många som Länsstyrelsen Skåne har tillsyn över i hela länet. Det är med andra ord ett mycket omfattande arbete för Malmö att undersöka och åtgärda dessa områden och rätt vägledning är central i sammanhanget och miljönämnden vill understryka vikten av detta, dels givetvis av miljöskäl, dels av kostnadsskäl för såväl myndigheter som verksamhetsutövare.

Införande av klimatanpassningszoner i fysisk planering, HM2

Länsstyrelsens förslag

Kommunerna uppmärksammas om möjligheten att införa klimatanpassningszoner genom informationskampanj via Regional Kustsamverkans möten och i samband med yttranden kring fysisk planering. Begreppet klimatanpassningszon innebär att kommunerna lägger in en så kallad

försiktighetszon längs med kusten som motsvarar den markyta som behövs för att ta hänsyn till havsnivåhöjningens konsekvenser.

Miljönämndens synpunkter

Miljönämnden är i och för sig positiv vad gäller de frivilliga möjligheterna som kommunerna har för att uppmärksamma skyddsbehovet utifrån ett förändrat klimat. Miljönämnden vill dock lyfta i sammanhanget att det finns behov av att tydliggöra ansvarsfördelning mellan berörda aktörer kring klimatanpassningsfrågan. Länsstyrelsen bör i sitt samordningsuppdrag verka för att staten tydliggör den brist på juridiskt ansvar som i dagsläget påverkar takten på klimatanpassning av befintlig bebyggelse. Miljönämnden vill understryka vikten av att staten utreder behovet av framtida kustskydd och - då det är en nationell angelägenhet - att staten också bär kostnaderna för detta.

Framtagande av strategi för ökad samverkan mellan idéburen och offentlig sektor inom miljö och hållbarhet, HK3

Länsstyrelsens förslag

En regional strategi tas fram för ökad samverkan mellan idéburen och offentlig verksamhet i miljö- och hållbarhetsarbetet. Strategin ska peka ut prioriterade samverkansområden utifrån en analys av den idéburna sektorns pågående arbete och kompetenser inom miljö- och hållbarhetsområdet, samt redovisa finansieringsmöjligheter för det fortsatta arbetet.

Miljönämndens synpunkter

Miljönämnden är positiv till åtgärden, särskilt inkluderingen av finansieringsmöjligheterna. Strategin bör dock tas fram på ett sådant sätt att den inkluderar och främjar en ökad samverkan och bygger på jämställda villkor bland samtliga aktörer. Som ett första steg vill miljönämnden föreslå att länsstyrelsen kartlägger vilka aktörer som blir aktuella i strategin. Eftersom arbete med strategin kräver delaktighet av många huvudaktörer bör ansvarsfördelningen bland dessa förtydligas.

Samverkan för att minska matsvinn, HL9

Länsstyrelsens förslag

Genom innovation och samverkan lokalt och regionalt (mellan forskning, företag, entreprenörer, kommuner, med flera) minskas matsvinnet i alla led i livsmedelskedjan. Samverkan som även främjar inkludering och jämlik hälsa uppmuntras. En regional plattform för erfarenhetsutbyte och ökad kunskap kring arbete för minskat matsvinn utreds.

Miljönämndens synpunkter

Miljönämnden ser mycket positivt på åtgärden eftersom arbetet med att minska matsvinnet är viktigt att prioritera både inom staden samt regionalt. Kommunfullmäktige antog i oktober 2010 *Policy för hållbar utveckling och mat för Malmö stad* med syftet att förbättra matkvaliteten och minska miljöpåverkan från de offentliga måltider som serveras i Malmö. Miljönämnden bedömer att fortsatt arbete inom området mat behöver integreras i stadens arbete med hållbar utveckling. I samband med att budgetskrivelsen antogs (miljönämnden 2021-08-24 § 140) föreslogs det även att miljönämnden får i uppdrag att tillsammans med berörda nämnder ta fram ett förslag på förnyad strategi som rör mat, måltider och hållbar utveckling.

Barnkonventionen

Beaktande av barnkonventionen är inte aktuellt i detta ärende.

Förslaget har utarbetats av Aleksandra Nattlund Palmén, jurist.

Ansvariga

Rebecka Persson
Miljödirektör

Cornelia Englén
Kanslichef
Kansli och juridikenheten